

6. juli 2009

INTERN RETSKRIVNINGSSINSTRUKS

Supplement

til

Retskrivningsordbogen af 2001, 3. udg. (RO2001)

6. udgave rev. 1

Gælder fra 6. juli 2009

Denne udgave erstatter alle tidligere instrukser

EU's institutioner

FORORD

Dette er sjette udgave af den interne retskrivningsinstruks. Denne udgave erstatter alle tidligere instrukser.

Det skal understreges, at instruksen er et supplement til Retskrivningsordbogen, 3. udg. (RO2001), og der henvises til denne i alle spørgsmål, der ikke er omtalt i instruksen. Paragrafhenvisningerne til RO2001 er til 3. udg., 1. oplag.

Den er udarbejdet i et samarbejde mellem oversættelsesafdelingerne i Europa-Parlamentet, Rådet, Kommissionen, Domstolen, Revisionsretten, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg/Regionsudvalget samt Publikationskontoret.

Kommentarer og eventuelle ændringsforslag bedes rettet til:

- Europa-Parlamentets IS-Sekretariat v. Annemarie Hansen:
annemarie.hansen@europarl.europa.eu
- Rådets Termkontor v. Grete Pagter Mortensen:
trad.da-term@consilium.europa.eu
- Europa-Kommissionens Sprog- og Terminologiudvalg (STU)
v. Michael Willumsen:
michael.willumsen@ec.europa.eu

FORSKELLIGE RETSKRIVNINGSPROBLEMER	5
1. <i>ACCENTER</i> (RO2001 § 2 og 5).....	5
2. <i>APOSTROF</i> (RO2001 § 6.5).....	5
3. <i>ANFØRSELSTEGN</i> (RO2001 § 64).....	5
4. <i>FORKORTELSER</i> (RO2001 § 14).....	6
4.1 Forkortelser af egennavne.....	6
4.2 Andre forkortelser.....	6
5. <i>GENITIV OG ANDRE BØJEDE FORMER AF FORKORTELSER</i> (RO2001 § 21.3).....	7
6. <i>ADJEKTIVER, DER ENDER PÅ TRYKSTÆRK VOKAL</i> (RO2001 § 28.2).....	7
7. <i>VERBER, DER ENDER PÅ TRYKSTÆRKT -i, -u, -y</i> (RO2001 § 29.1.b).....	7
8. <i>BINDESTREG</i>	7
8.1 Sammensætninger med sidestillede led (RO2001 § 63.5).....	7
8.2 Gruppesammensætninger (RO2001 § 63.7.a).....	7
8.3 Tydeliggørende bindestreg (RO2001 § 63.8).....	8
8.4 Bindestreg kontra sammenskrivning.....	9
8.5 Sammensætninger med forkortelser.....	10
9. <i>KEMISKE OG MEDICINSKE BETEGNELSER</i>	10
10. <i>TEGNSÆTNING</i>	11
STORE OG SMÅ BOGSTAVER	12
11. <i>INDLEDNING</i>	12
12. <i>FÆLLESNAVNE OG EGENNAVNE</i> (RO2001 § 12.13).....	12
12.1 Generelt.....	12
12.2 Fællesnavne anvendt som egennavne.....	13
13. <i>STORT OG LILLE BEGYNDELSESBOGSTAV I FLERLEDEDE EGENNAVNE (PROPRIER)</i>	15
13.1 Indledning.....	15
13.2 Stort begyndelsesbogstav.....	16
13.3 Lille begyndelsesbogstav.....	17
14. <i>EGENNAVNE, DER OPTRÆDER I FORSKELLIGE VARIANTER</i>	18
14.1 Definition.....	18
14.2 Sondringen mellem niveau 2 (kaldenavn) og niveau 3 (kortform).....	19
14.3 ØK-reglen (undtagelser fra reglen i 14.1) (RO2001 § 12.13.b).....	21
15. <i>STORT OG LILLE BEGYNDELSESBOGSTAV I SAMMENSÆTNINGER</i>	22
15.1 Stort- og småtskrivning i sammensætninger med bindestreg.....	22
15.2 Stort- og småtskrivning i sammensætninger uden bindestreg.....	24
DEN PRAKTISKE ANVENDELSE AF REGLERNE OM STORE OG SMÅ BOGSTAVER - TYPEEKSEMPLER	27
16. <i>TITULATURER</i> (RO2001 § 13).....	27
17. <i>BETEGNELSER, DER BETRAGTES SOM EGENNAVNE OG DERFOR SKRIVES MED STORT</i>	27
17.1 Den fulde betegnelse for et land.....	27
17.2 Verdenshjørner, når de bruges som betegnelse for geografisk område.....	27
17.3 Institutioner, organisationer og underafdelinger heraf.....	27
17.4 Andre institutioner og organisationer, hvis navn ikke umiddelbart viser, at der er tale om en institution eller organisation.....	28
17.5 Udvalg, komitéer, grupper, paneler og underafdelinger heraf.....	29
17.6 Fonde.....	29

17.7	Kulturelle begivenheder, sportsarrangementer, kampagner, mediebegivenheder	29
17.8	Kaldenavne for handlingsprogrammer, initiativer o.l.	29
17.9	Bygninger	30
17.10	Visse andre begreber	30
17.11	EU's publikationer (herunder brochurer osv.) (RO2001 § 12.9)	30
18.	BETEGNELSER, DER IKKE BETRAGTES SOM EGENNAVNE OG DERFOR SKRIVES MED LILLE	31
18.1	Retsakter og lignende	31
18.2	Dialoger, runder, forhandlinger, forlig osv.	34
18.3	Særlige dage, uger og år	34
18.4	Dimensioner	34
18.5	Kodekser, koder	34
18.6	Konferencer, symposier, seminarer o.l.	34
18.7	Landes administrative enheder og historiske inddelinger	34
18.8	Markeder	35
18.9	Net, der ikke har karakter af institution	35
18.10	Rum og områder, der har slagordspræget karakter	35
18.11	Ordninger, systemer, instrumenter, faciliteter	35
18.12	Politikker	35
18.13	Priser	35
18.14	Programmer, handlingsprogrammer, handlingsplaner, initiativer projekter, aktioner, foranstaltninger	36
18.15	Registre	36
18.16	Styrende, besluttende og ledende myndigheder og instanser samt forskellige interne EU-instanser	36
BILAG I	LISTE OVER ORD MED SÆRLIG STAVEMÅDE	37
BILAG II	GRAMMATISKE UDTRYK	38

FORSKELLIGE RETSKRIVNINGSPROBLEMER

1. ACCENTER (RO2001 § 2 og 5)

Den eneste accent, der anvendes på dansk, er accent aigu (é) (accenttegn). Der kan altså ikke bruges en fransk stavemåde med accent grave i ord som:

ajour, ajourføre, apropos, 3 stk. a 25 øre

I vores tekster respekterer vi dog fremmede sprogs brug af accenter og andre diakritiske tegn i personnavne og geografiske navne (RO2001 § 2.2):

Orléans, Genève, Rhône, Besançon, Ordóñez, München, Forlì

Der bruges accenttegn i flerstavellesord, der ender på trykstærkt e, også i bøjningsformer og i ord skrevet med versaler:

<i>komité</i>	<i>komitéen</i>
<i>kommuniké</i>	<i>kommunikéet</i>
<i>resumé</i>	<i>resuméet</i>
KOMITÉ	KOMITÉEN

Der kan sættes accenttegn til lettelse af læsningen, hvis ordet eller ordformen kan forveksles med andre ord:

fórhærdede materialer
fórkogte kartofler
fórkølede svin
fórvaskede stoffer

Det anbefales at være tilbageholdende med denne brug af accenttegn.

2. APOSTROF (RO2001 § 6.5)

Der anvendes ikke apostrof foran endelsen i fremmedord, hvis stamme ender på stum konsonant eller c:

<i>kompromis</i>	<i>kompromiset</i>
<i>schweizerfranc</i>	<i>schweizerfrancen</i>
<i>succes</i>	<i>succesen</i>

3. ANFØRSELSTEGN (RO2001 § 64)

Hvis et ord forventes at være ukendt for læseren, kan der sættes anførselstegn omkring det. I gruppesammensætninger sættes der anførselstegn omkring den del af sammensætningen, der forventes at være ukendt, eller omkring hele sammensætningen, hvis hele ordet skønnes ukendt:

*"full accrual basis"-regnskabsprincip
"state capture"-teori
"no bail-out"-klausul
"S-togs-stations-reglen"*

Der sættes anførelsestegn omkring et udtryk, der skal defineres i retsakter:

Ved "landbrugsprodukter" forstås de varer, der er opført i kapitel 1-24 i den kombinerede nomenklatur ...

I denne fælles aktion forstås ved "personer med ansvar for bekæmpelse af menneskehandel og seksuel udnyttelse af børn" følgende personkategorier, for så vidt de har kompetence på området: ...

4. **FORKORTELSER (RO2001 § 14)**

4.1 **Forkortelser af egennavne**

Initialforkortelser (dvs. forkortelser dannet af første bogstav i hvert ord) skrives med store bogstaver fuldt ud:

NATO, EFTA, GATT

medens forkortelser, der er dannet af stavelser eller orddele fra et andet ord eller udtryk, skrives med små bogstaver, bortset fra begyndelsesbogstavet:

Benelux, Coreper, Euratom, Europol.

Forkortelser, der er overtaget fra andre sprog, kan dog, hvis særlige forhold taler for det, skrives som på originalsproget, uanset hvilken type forkortelse der er tale om. Ofte er der tale om en blanding af initialforkortelse og forkortelse bestående af stavelsesdele, og det vil typisk være militære forkortelser eller FN-forkortelser, der skrives med store bogstaver fuldt ud:

EU SITCEN, EUROMIL, KFOR, SHIRBRIG

Forkortelserne for EU's egne handlingsprogrammer, initiativer, computerprogrammer o.l. behandles altid som almindelige egennavne og skrives med stort begyndelsesbogstav, hvis de kan udtales som almindelige ord, uanset om de er initialforkortelser, er sammensat af første stavelse af en række ord eller er gammelkendte ord:

*Brite, Eureka, Sincom 2, Tacis, Phare, Science
men: ETP, MLIS, YPE*

Angående kaldenavne for handlingsprogrammer o.l., se [punkt 8.4](#) og [punkt 17.8](#).

Angående det fulde navn på handlingsprogrammer o.l., se [punkt 18.14](#).

4.2 **Andre forkortelser**

Mange forkortelser, der er indgået i det danske sprog, skrives med små bogstaver:

aids, edb, gmo, it

Mindre almindelige forkortelser og ad hoc-forkortelser skrives med store bogstaver:

EØS, FTT, KN, OU, SMV

I øvrigt følges Dansk Sprognævn, Rigtigt kort, Anbefalede forkortelser, Gyldendal 2003

5. **GENITIV OG ANDRE BØJEDE FORMER AF FORKORTELSER** (RO2001 § 21.3)

Genitiv af forkortelser uden forkortelsespunktum dannes med 's. Andre bøjningsformer dannes med '+ *bøjningsendelse*:

EU's, NATO's, EMS'en, ØMU'en, ngo'en, ngo'er, cfc'er, edb's, tv's, SMV'er

Forkortelser, der ender på -s, -z eller -x, har dog genitiv på ' (apostrof):

SAS', aids'

Dog behandles forkortelser af typen *Coreper, Euratom* (forkortelser, der er dannet af stavelser eller orddele, og som skrives med små bogstaver, bortset fra begyndelsesbogstavet) i genitiv som almindelige ord med endelsen -s: *Corepers, Euratoms, Europols*.

Forkortelser, der ender med forkortelsespunktum, har genitiv med -s

B.T.s læsere, Chr. 4.s regeringstid, en cand. mag.s beskæftigelsesmuligheder, Komm.s forslag

6. **ADJEKTIVER, DER ENDER PÅ TRYKSTÆRK VOKAL** (RO2001 § 28.2)

Ny og *fri* skrives med *e* i bestemt form ental og i flertal:

nye, frie

7. **VERBER, DER ENDER PÅ TRYKSTÆRKT -i, -u, -y** (RO2001 § 29.1.b)

Der skrives *e* i de bøjede former: *duer, befrier, befries, fornyer, fornyes*.

8. **BINDESTREG**

Se også [punkt 15.1](#) om stort- og småtskrivning i sammensætninger med bindestreg.

8.1 **Sammensætninger med sidestillede led** (RO2001 § 63.5)

*det tysk-franske forhold
den europæisk-arabiske dialog*

8.2 **Gruppesammensætninger** (RO2001 § 63.7.a)

I sammensætninger, hvis første eller sidste led er skrevet i mere end ét ord, bruges bindestreg mellem de to led:

ad hoc-gruppe
de facto-ankendelse
dobbelt sikkerhedsnet-procedure
erga omnes-ordning
hands on-øvelser
in vitro-fertilisering
no regret-løsning
pro rata temporis-metoden
Røde Kors-medarbejder
status quo-ordning

finans-joint venture
kalkun-cordon bleu

Der sættes også bindestreg mellem sammensætningens led, hvis første- eller sidsteleddet selv indeholder en bindestreg:

AVS-EF-konventionen
drive-in-biograf
EF-EØS-samarbejdet
hjerte-kar-sygdomme
Iran-Irak-krigen
mave-tarm-kanalen
Nord-Syd-dialogen
Paris-Bonn-aksen
S-togs-station
Øst-Vest-forbindelserne
8-punkts-handlingsprogram
12-sømile-grænse

8.3 Tydeliggørende bindestreg (RO2001 § 63.8)

Tydeliggørende bindestreg kan bruges i sammensætninger med usædvanlige bogstavsammenstød som f.eks. af bogstavkombinationerne *ou*, *oe* og *llf*.

doorbell-fænomen
netto-udskillelse
offshore-efterforskning
outreach-aktiviteter
placebo-effekt
stress-symptomer

Det anbefales at være tilbageholdende med anvendelse af tydeliggørende bindestreg, som aldrig er obligatorisk.

8.4 Binde­streg kontra sammenskrivning

Brugen af bindestreg i sammensætninger som *Europa-Parlamentet* og *Rom-traktaten*, som har været praksis siden Danmarks tiltrædelse af De Europæiske Fællesskaber, er ikke i overensstemmelse med Dansk Sprognævns anbefaling om sammenskrivning, og denne praksis bliver nu ændret.

De nye regler har tilbagevirkende kraft ved citering af EU-tekster. Ved citering af andre tekster respekteres forfatterens valg, medmindre der er oplagte fejl.

For to af institutionernes vedkommende fastholdes den oprindelige skrivemåde med bindestreg:

Europa-Kommissionen
Europa-Parlamentet

I andre tilfælde følges Sprognævnets anbefaling om sammenskrivning:

Romtraktaten
Maastrichttraktaten
Amsterdamtraktaten
Nicetraktaten
Lissabontraktaten

Berlinerklæringen
Bernklubben
Bruxelleserklæringen om sprogundervisning
Ioanninaforliget
Lissabondagsordenen for vækst og beskæftigelse
Lissabonprocessen
Maghreblandene
Montrealprotokollen
Schengenkonventionen
Schengenreglerne
Uruguayrunden
Uruguayrundeudvalget

I sådanne sammensætninger bevares den geografiske betegnelses navne­karakter, og der skrives med stort begyndelses­bogstav. Se også [punkt 15.2.2.2](#).

Også sammensætninger med kaldenavne (bestående af ét ord) for handlingsprogrammer o.l., der ikke er forkortelser, skrives i ét ord:

Erasmusprogrammet
Linguaprogrammet
Urbaninitiativet

Også sammensætninger med ord af udenlandsk oprindelse behandles som danske ord og sammenskrives:

benchmarksammenligning
equitymetoden
governancebegrebet
passerellebestemmelse
Worddokument

8.5 Sammensætninger med forkortelser

Sammensætninger med forkortelser, der skrives med store bogstaver fuldt ud, har bindestreg:

KFOR-udsendte
MLIS-programmet
NATO-tropper
REACH-gennemførelsesprojekt
UNESCO-Bygningen

Sammensætninger med initialforkortelser, der er indgået i det danske sprog, og som er skrevet med små bogstaver

- skrives i ét ord, når forkortelsen kan udtales som et almindeligt ord:

aidsramt
hivsmitte
ramkapacitet
sarsudbrud

- skrives med bindestreg, når forkortelsen ikke kan udtales som et almindeligt ord:

edb-program
gmo-produkt
it-kompetence

Sammensætninger med forkortelser, der kan udtales som almindelige ord, og som er skrevet med små bogstaver, bortset fra begyndelsesbogstavet, skrives i ét ord:

Beneluxlandene
Briteprogrammet
Corepermøde
Euratomtraktaten
Europolanalyseudatabase
Europolkonventionen
Tacisprogrammet
Tacisudvalget

Se også [punkt 4](#) om forkortelser.

9. KEMISKE OG MEDICINSKE BETEGNELSER

RO2001 gælder også for sprogbrugen på det medicinsk-kemiske område, dvs. at vi som hovedregel skriver *æter*, *klor* og *glukose*. I lister - for at undgå ombrydning af alfabetiske opstillinger - og i tekster til fagfolk, såsom tekniske bilag til retsakter, anvendes dog den stavemåde, der bruges i faglitteraturen og de relevante leksika (navnlig Kemisk Ordbog udgivet af Kemisk Forenings Nomenklaturudvalg), dvs. *ether*, *chlor* og *glucose*. Valg af stavemåde træffes i oversættelsesleddet.

10. **TEGNSÆTNING**

Komma sættes efter reglerne i § 45-51 i det seneste optryk af RO2001 (3. udgave, 4. oplag, 2005). Kommareglerne findes også på Dansk Sprognævns hjemmeside.

Vi anvender ikke den valgfrihed, som Sprognævnet giver med hensyn til startkomma foran ledsætninger, dvs. at vi i praksis fortsat følger de tidligere regler for traditionelt grammatisk komma. Vi sætter også stadig komma foran *men*.

STORE OG SMÅ BOGSTAVER

11. INDLEDNING

Hovedreglen for brug af store og små bogstaver er, at man skriver med små bogstaver, medmindre der er en særlig grund til at skrive med store. De store bogstaver har en række forskellige funktioner, hvoraf de vigtigste er følgende:

Startmarkør: Det første ord i en tekst, i et nyt afsnit eller efter punktum skrives med stort begyndelsesbogstav.

Forkortelsesmarkør: Mange forkortelser for navne, begreber osv. skrives med store bogstaver: *BA, DSB, OL*.

Høflighedsmarkør: Visse titulaturer skrives med stort, f.eks. *Hendes Majestæt*. Også det store bogstav i *De, Dem* og *Deres* kan opfattes som en høflighedsmarkør.

Fremhævelsesmiddel: Store bogstaver kan bruges kreativt, idet man f.eks. kan fremhæve navne eller nøglebegreber ved at skrive dem med *UDELUKKENDE STORE BOGSTAVER*. Forsider og overskrifter skrives ofte med store bogstaver.

Navnemarkør: Egennavne og fællesnavne, der er brugt som egennavne, skrives altid med stort begyndelsesbogstav.

Det er især funktionen som navnemarkør, der volder problemer, idet et fællesnavn kan anvendes som egennavn og et egennavn som fællesnavn. Dette problem behandles derfor mere indgående i det følgende.

12. FÆLLESNAVNE OG EGENNAVNE (RO2001 § 12.13)

12.1 Generelt

Generelt kan man sige, at fællesnavne har et tilhørsforhold til eller indgår i en kategori af objekter af samme art, og de kan normalt optræde i alle bøjningsformer: et land, en by, en dreng osv.

Egennavne refererer derimod til noget unikt og findes normalt kun i én bøjningsform (bortset fra genitiv). Som eksempler kan nævnes:

Frankrig, Paris, Peter, Øresund

Det forekommer dog også, at egennavne kan sættes i flertal (RO2001 § 6.4):

*de to Tysklænder
Der er flere Nykøbingere i Danmark*

eller at de helt som fællesnavne kan bøjes i alle former:

*Hun har købt en Volvo
Han er kørt i Volvoen
To Volvoer kørte ind i hinanden
Er der en Irma i nærheden?
Der ligger to Irmaer i kvarteret*

Egennavne anvendt som fællesnavne kan ofte kendes på, at de skifter karakter fra at have været ubøjelige (bortset fra bøjning i genitiv) til at kunne bøjes i bestemt og ubestemt form, ental og flertal. Som eksempler kan nævnes:

en jens, en pigernes jens, en harlekin, en camembert, en bordeaux, et tivoli, en tuborg (grafisk tegn), en don juan

Fællesnavne anvendt som egennavne kan ofte kendes på, at de er stivnet i én bestemt form, som kan være bestemt eller ubestemt, ental eller flertal. Som eksempler kan nævnes:

Højesteret, Magasin, Information, Forum, Venstre,

Bakken, Børsen, Dyrehaven, Golfen, Grenen, Holmen, Kanalen, Muren, Nordpolen, Parken, Socialdemokratiet, Stærekassen, Sundet

Folkets Hus, Kongens Have, Statens Museum for Kunst

Det Hvide Hus, Det Døde Hav, Den Gule Flod

Botanisk Have, Mellemføleligt Samvirke, Nordisk Råd

Klyderne, Tipperne, Svalerne

De Forenede Nationer, De Grønne, De Forenede Arabiske Emirater

Vores problem er fællesnavne anvendt som egennavne, idet de kan give anledning til tvetydighed og forskellige fortolkningsmuligheder.

12.2 Fællesnavne anvendt som egennavne

12.2.1 Tvetydighed

I forbindelse med fællesnavne anvendt som egennavne vil der undertiden være en grundlæggende tvetydighed, således at et udtryk kan opfattes enten som fællesnavn eller som egennavn. Som eksempel kan nævnes følgende:

*Hvor er Retskrivningsordbogen/retskrivningsordbogen?
Vi tog med toget fra Hovedbanegården/hovedbanegården*

Hvis man er i tvivl, anbefales det at skrive med lille.

12.2.2 **Specifik/ikke-specifik reference**

Artikelbrugen kan undertiden give et fingerpeg om, hvorvidt et fællesnavn er anvendt som egennavn eller ej. Den ubestemte artikel bruges således ofte i udtryk med ikke-specifik reference om nye fænomener, der endnu ikke har været omtalt i teksten, eller som endnu ikke har fået navn. I sådanne tilfælde er der tale om fællesnavne, f.eks.:

*Kommissionen vil nedsætte et kulturudvalg
Alle lande har et udenrigsministerium
Han arbejder på en ambassade
Han arbejder i et tivoli
Kommissionens afgørelse af 24. oktober 2005 om oprettelse af en ekspertgruppe for elektronisk handel*

Der kan dog ikke heraf sluttes noget om, hvad der gælder i forbindelse med bestemthed. Anvendelsen af den bestemte form om det specifikke betyder ikke nødvendigvis, at der er tale om et egennavn, og i forbindelse med bestemthed må der tages stilling i hvert enkelt tilfælde:

*I dag har Kulturudvalget netop holdt møde
Hun er udsendt af Udenrigsministeriet
Han er ansat på Danmarks Ambassade i Kampala
Han arbejder på Danmarks Faste Repræsentation ved EU
Han arbejder på EU-Repræsentationen*

*Han er ansat på den danske ambassade i Kampala
Han er ansat på ambassaden i Kampala
Han arbejder på repræsentationen i Bruxelles*

12.2.3 **Ental og flertal**

Når et fællesnavn, der kan optræde som egennavn, anvendes i et andet tal end det, det optræder i som egennavn, vil man normalt opfatte det som et fællesnavn:

*Medlemsstaternes udenrigsministerier holdes underrettet
Der står ti retskrivningsordbøger i reolen
Alle institutionernes miljøudvalg holdt et fælles møde
På mødet kom kommunisten og den grønne op at skændes
Der har været livlig aktivitet på de faste repræsentationer i Bruxelles*

12.2.4 **Forekomst uden bestemthedsendelse af navne, der normalt har denne endelse**

Det sker, at navne, der normalt bruges med bestemthedsendelse, optræder uden denne endelse (efter et adjektiv eller en genitiv). Når der er tale om virkelig fast etablerede navne, bruges store og små begyndelsesbogstaver i sådanne tilfælde efter samme regler, som når navnene har bestemthedsendelse (RO2001 § 12.12):

<i>Europa-Kommissionen</i>	<i>en stærk Europa-Kommission</i>
<i>Folketinget</i>	<i>det danske Folketing, et enig Folketing</i>
<i>Generalsekretariatet for Rådet</i>	<i>Rådets Generalsekretariat</i>
<i>Middelhavet</i>	<i>det østlige Middelhav</i>
<i>Miljøgruppen</i>	<i>Rådets Miljøgruppe</i>
<i>Regionsudvalget</i>	<i>EU's Regionsudvalg</i>

Hvis der er tale om mindre fast etablerede navne, mistes navnekarakteren lettere, når udtrykket anvendes uden bestemthedsendelse. Som eksempler kan nævnes:

<i>Udenrigsministeriet</i>	<i>det danske udenrigsministerium</i>
<i>Miljøministeriet</i>	<i>det franske miljøministerium</i>

I mange tilfælde må det bero på et subjektivt skøn, om man opfatter et navn som fast eller mindre fast etableret, og der kan ikke altid gives entydige regler.

I overensstemmelse med Sprognævnet opfatter vi alle betegnelser for forskellige landes parlamenter som egennavne, der bevarer deres navnekarakter, når de forekommer uden bestemthedsendelse:

<i>Deputeretkammeret</i>	<i>det italienske Deputeretkammer</i>
<i>Forbundsdagen</i>	<i>den nyvalgte Forbundsdag</i>
<i>Nationalforsamlingen</i>	<i>den franske Nationalforsamling</i>
<i>Senatet</i>	<i>det franske Senat</i>
<i>Underhuset</i>	<i>det britiske Underhus</i>

NB: Parlamentet er et egennavn, når der er tale om Europa-Parlamentet (se [punkt 14.3](#)); ellers er det et almindeligt fællesnavn: *det franske parlament*.

12.2.5 **Forekomst uden bestemt artikel af navne, der normalt har bestemt artikel**

Når der er tale om udtryk, der virkelig er slået fast som egennavne, ændrer det forhold, at de forekommer uden bestemt artikel, ikke deres karakter af egennavne:

<i>Det Kongelige Teater</i>	<i>et nyt Kongeligt Teater</i>
<i>Det Monetære Udvalg</i>	<i>EU's Monetære Udvalg</i>

12.2.6 **Forekomst i bestemt form eller med bestemt artikel af navne, der normalt er ubestemte**

Dette vil man formentlig ikke så tit komme ud for, idet fællesnavne anvendt som egennavne sjældent antager en fast ubestemt form, men i givet fald kan der ske et skift fra egennavn til fællesnavn. Som eksempel kan nævnes:

De arbejder i Tivoli/tivoliet
Dyrene befinder sig i Zoologisk Have/den zoologiske have
Jeg har ikke Tysk-dansk Ordbog/den tysk-danske ordbog

13. **STORT OG LILLE BEGYNDELSESBOGSTAV I FLERLEDDEDE EGENNAVNE (PROPRIER)**

13.1 **Indledning**

Proprier kan bestå af ét eller flere ord: *Danmark, Mellemøsten, Statens Museum for Kunst, Det Fjerne Østen, Det Biovidenskabelige Fakultet for Fødevarer, Veterinærmedicin og Naturressourcer*. Navne, der består af ét ord, skrives naturligvis med stort begyndelsesbogstav. Navne, der består af flere ord (flerleddede navne), følger den såkaldte flerledsregel:

"I proprier, der består af mere end ét ord, skrives der som hovedregel stort begyndelsesbogstav i første ord og i de mere betydningsfulde ord (dvs. andre ord end konjunktioner, præpositioner, artikler og enkelte andre småord), .." (RO2001 § 12.2).

13.2 **Stort begyndelsesbogstav**

13.2.1 **Første ord**

For at det klart skal fremgå, hvor et flerleddet navn begynder, skrives første ord i navnet med stort. Da artikler i kraft af deres natur ofte er første ord i et flerleddet navn, vil denne regel særlig ofte finde anvendelse her.

*De Europæiske Fællesskaber
Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg*

Artikler, der indleder et navn i et navn, opfattes også som første ord i et navn og skrives med stort:

Rådet for Den Europæiske Union

NB: I flerleddede navne, hvor artiklen er skilt fra resten af navnet, f.eks. af et adjektiv, opfattes artiklen ikke som første ord i navnet, og skrives derfor med lille:

det ofte citerede Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

13.2.2 **Substantiver**

Udvalget af Regeringsekspertes vedrørende en Afgiftsordning for Brugen af Transportinfrastrukturer

Angående visse faste udtryk, se [punkt 13.3.6](#): "Nedslidte udtryk".

Angående stort- og småtskrivning i sammensætninger med bindestreg, se [punkt 15.1](#).

13.2.3 **Adjektiver og indefinitte pronominer**

Det Paritetiske Udvalg for Sejlads ad Indre Vandveje

Sondringen mellem adjektiver og indefinitte pronominer er vanskelig at administrere, hvorfor de indefinitte pronominer i denne sammenhæng regnes for adjektiver og skrives med stort.

Der er bl.a. tale om *alle, anden, enhver, hver, ingen, mange, nogen, nogle, visse*:

Det Stående Udvalg for Bedriftssikkerhed og Sundhedsforhold i Kulminer og Anden Udvindingsindustri

13.2.4 **Mådesadverbier**

Mådesadverbier er adverbier, der er afledt af et adjektiv, og som kan omformuleres til *på ... måde, på ... vis*. På grund af deres betydningsmæssige slægtskab med adjektiverne regnes de med blandt de mere betydningsfulde ord.

*Udvalget til Undersøgelse af Uretmæssigt Udbetalte Beløb
Udvalget vedrørende Særligt Udformede Bestemmelser*

Andre adverbier, der anses for særligt betydningsfulde, kan skrives med stort:

Arbejdsgruppen vedrørende EU's Optræden Udadtil

Adverbier skrives i øvrigt normalt med lille, se [punkt 13.3.3](#).

13.2.5 **Talord**

Nationalmuseets Tredje Afdeling

De Femten

NB: Ordene *en* og *et* kan også være ubestemt artikel og skrives i så fald med lille.

13.2.6 **Verber**

Alle verber skrives med stort i alle former:

IATA-arbejdsgruppen vedrørende Passagerer, som Må Afvises

Udvalget af Regeringsekspertes vedrørende Samordning af Undersøgelser, som Medlemsstaterne Skal Foretage i Tilslutning til Forslaget til Rådets Beslutning om Indførelse af en Fælles Afgiftsordning for Brugen af Transportinfrastrukturer

Angående visse faste udtryk, se [punkt 13.3.6](#): "Nedslidte udtryk".

NB: Ordene *vedrørende* og *angående* er præpositioner.

13.3 **Lille begyndelsesbogstav**

13.3.1 **Artikler**

Artiklerne *den*, *det*, *de*, *en* og *et* inde i et flerleddet navn skrives med lille:

Udvalget for Tilpasning af Direktiver til den Tekniske Udvikling Gruppen vedrørende den Eksterne Fiskeripolitik

Angående stortskrivning af artikler, der indleder et flerleddet navn eller et navn i et navn, se [punkt 13.2.1](#).

NB: Ordene *en* og *et* kan også være talord og skrives i så fald med stort.

13.3.2 **Pronominer**

Alle pronominer bortset fra de indefinitte skrives med lille.

Ad hoc-gruppen af Repræsentanter for de Sundhedsmyndigheder i Medlemsstaterne, der Er Ansvarlige for Bekæmpelsen af Aids

Angående de indefinitte pronominer, se [punkt 13.2.3](#).

13.3.3 **Adverbier bortset fra mådesadverbier**

Det Rådgivende Udvalg for Styrkelse af den Fælles Handelspolitik, særlig med hensyn til Beskyttelse mod Uretmæssig Handelspraksis

Angående mådesadverbier og andre adverbier, der anses for særligt betydningsfulde, se [punkt 13.2.4.](#)

13.3.4 Konjunktioner

Udvalget vedrørende Kemisk og Radioaktivt Affald

13.3.5 Præpositioner

*Det Rådgivende Udvalg for Fællesskabsaktioner på Miljøområdet
Den Stående Arbejdsgruppe vedrørende Ærter, Bønner og Hestebønner
Det Almindelige Udvalg for Sikkerheds- og Sundhedsforhold inden for Jern- og Stålintustrien*

13.3.6 Nedslidte udtryk

I analogi med reglerne for præpositioner og konjunktioner skrives følgende sammensatte udtryk altid med lille:

. blandt <u>andet</u>	. i <u>tilfælde</u> af
. blandt <u>andre</u>	. i <u>tilslutning</u> til
. det vil <u>sige</u>	. inden for <u>rammerne</u> af
. for så vidt <u>angår</u>	. med <u>henblik</u> på
. hvad <u>angår</u>	. med <u>hensyn</u> til
. i <u>betragtning</u> af	. på <u>grund</u> af
. i <u>forbindelse</u> med	. på <u>trods</u> af
. i <u>forhold</u> til	. under <u>hensyn</u> til
. i <u>henhold</u> til	. under <u>hensyntagen</u> til
. i <u>henseende</u> til	. ved <u>hjælp</u> af
. i <u>medfør</u> af	

Samme regel gælder for varianter af disse udtryk (dvs. udtryk, der afviger lidt fra ovenstående liste, f.eks. på grund af anden artikelbrug, indsatte adjektiver osv.). Som eksempel herpå kan nævnes:

. med særligt henblik på
. hvad specielt angår

14. EGENNAVNE, DER OPTRÆDER I FORSKELLIGE VARIANTER

14.1 Definition

Der er her især tale om institutioner, der ud over deres fulde, officielle navn (niveau 1), har et kortere kaldenavn (niveau 2) og en kortform (niveau 3).

Typeeksempler:

1. *Det Internationale Hvederåd* (det fulde, officielle navn)
 2. *Hvederådet* (kaldenavn)
 3. *rådet* (kortform)
-
1. *Udvalget om Landbrug og Udvikling af Landdistrikter*
 2. *Landbrugsudvalget*
 3. *udvalget*

1. *Den Vesteuropæiske Union*
2. *Vestunionen*
3. *unionen*

Det kan dog også forekomme, at der kun er to varianter, og vi siger i så fald, at niveau 2 er tomt:

Typeeksempler:

1. *De Faste Repræsentanters Komité* (det fulde, officielle navn)
 2. ...
 3. *komitéen* (kortform)
-
1. *Udenrigsministeriet*
 2. ...
 3. *ministeriet*

Med stort skrives det fulde navn på niveau 1 og kaldenavnet på niveau 2, som altså også opfattes som et egennavn.

Kortformen på niveau 3 skrives med lille, bortset fra undtagelserne i [punkt 14.3](#).

14.2 **Sondringen mellem niveau 2 (kaldenavn) og niveau 3 (kortform)**

Problemet er først og fremmest at skelne mellem niveau 2 (med stort) og niveau 3 (med lille). For at en betegnelse skal kunne regnes for et kaldenavn (niveau 2), skal den normalt indeholde led, der angiver emne, ressortområde eller lignende. Er dette ikke tilfældet, har vi som regel at gøre med en kortform (niveau 3). Eksempel:

1. *Kontoret for Harmonisering i det Indre Marked (Varemærker og Design)*
2. *Harmoniseringskontoret*
3. *kontoret*

Eksemplet kunne få én til at tro at kortformer kan kendes på, at de er usammensatte. Dette er imidlertid langt fra altid tilfældet. Når det første led i et sammensat navn selv er sammensat (et sammensat substantiv eller adjektiv + substantiv), regnes det, når det optræder alene, for hørende til niveau 3 og skrives med lille:

1. *Forvaltningskomitéen for Hør og Hamp*
 2. *Hørforvaltningskomitéen*
 3. *forvaltningskomitéen*
-
1. *Det Rådgivende Udvalg for Miljøbeskyttelse i Særligt Truede Områder*
 2. *Det Rådgivende Miljøbeskyttelsesudvalg*
 3. *det rådgivende udvalg*

Som typiske eksempler på sådanne sammensatte førsteled i navne kan nævnes følgende:

. <i>ad hoc</i> -udvalg	. <i>horisontale grupper</i>
. <i>ad hoc</i> -grupper	. <i>kodekskomitéer</i>
. <i>arbejdsgrupper</i>	. <i>kontaktudvalg</i>
. <i>associeringsråd</i>	. <i>koordinationsudvalg</i>
. <i>associeringsudvalg</i>	. <i>ministerråd</i>
. <i>blandede komitéer</i>	. <i>paritetiske udvalg</i>
. <i>blandede kommissioner</i>	. <i>rådgivende udvalg</i>
. <i>blandede parlamentariske udvalg</i>	. <i>samarbejdsråd</i>
. <i>faglige udvalg</i>	. <i>stående udvalg</i>
. <i>forvaltningskomitéer</i>	. <i>styrelsesråd</i>
. <i>forvaltningsudvalg</i>	. <i>udvælgelseskomitéer</i>
. <i>fælles råd</i>	. <i>underudvalg</i>
. <i>generaldirektorater</i>	. <i>videnskabelige udvalg</i>

Eksempler med alle 3 niveauer:

1. *Samarbejdsrådet for Golfstaterne*
 2. *Golfens Samarbejdsråd*
 3. *samarbejdsrådet*
-
1. *Det Stående Udvalg for International Kontrol*
 2. *Det Stående Kontroludvalg*
 3. *det stående udvalg*

Eksempler med kun 2 niveauer:

1. *Associeringsrådet EU-Belarus*
 2. ...
 3. *associeringsrådet*
-
1. *Det Rådgivende Tekniske Udvalg*
 2. ...
 3. *det rådgivende udvalg*
-
1. *Det Nordatlantiske Samarbejdsråd*
 2. ...
 3. *samarbejdsrådet*
-
1. *ECB's Styrelsesråd*
 2. ...
 3. *styrelsesrådet*

Sammenfatning: Der bruges stortskrivning, når emnet (og dvs. emnet i bred forstand, ressortområde eller lignende) er udtrykt eksplicit. I alle andre tilfælde bruges småtskrivning, uanset om førsteledet i navnet er sammensat eller usammensat.

14.3 **ØK-reglen (undtagelser fra reglen i 14.1) (RO2001 § 12.13.b)**

Kortformerne af en række EU-begreber, f.eks. Kommissionen og Rådet, har hos os fået en så stærk karakter af egennavne, at det er rimeligt også at skrive dem med stort på niveau 3 (på samme måde som ØK af sine ansatte blot kaldes Kompagniet med stort K). I RO2001 § 12.13.b, hvor denne mulighed omtales, anbefales det at være meget tilbageholdende med denne praksis, og nedenstående liste skal derfor betragtes som udtømmende:

1. *De Europæiske Fællesskaber*
2. ...
3. *Fællesskaberne*

1. *De Europæiske Fællesskabers Domstol*
2. *EF-Domstolen*
3. *Domstolen*

1. *De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans*
2. *Retten i Første Instans; evt. Førsteinstansretten*
3. *Retten*

1. *Den Europæiske Union*
2. ...
3. *Unionen*

1. *Det Europæiske Atomenergifællesskab*
2. *Atomenergifællesskabet*
3. *Fællesskabet*

1. *Det Europæiske Fællesskab; Det Europæiske Økonomiske Fællesskab*
2. ...
3. *Fællesskabet*

1. *Europa-Parlamentet*
2. ...
3. *Parlamentet*

1. *Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber*
2. *Europa-Kommissionen*
3. *Kommissionen*

1. *Revisionsretten for De Europæiske Fællesskaber*
2. *Den Europæiske Revisionsret*
3. *Retten; Revisionsretten*

1. *Rådet for Den Europæiske Union*
2. *EU-Rådet; EU-Ministerrådet*
3. *Rådet; Ministerrådet*

Angående forekomst uden bestemthedsendelse eller uden bestemt artikel, se [punkt 12.2.4](#) og [12.2.5](#).

NB: Generelt anbefales det at anvende forkortelserne *EF* eller *Euratom* i stedet for Fællesskabet og *EU* i stedet for Unionen osv.

For alle disse navne gælder det, at sammensætninger hermed, der ikke selv er egennavne, skrives med lille: *domstolsafgørelse, fællesskabsbestemmelse, kommissionsforordning, kommissionsmedlem, ministerrådsmøde, parlamentsbeslutning, parlamentsmedlem, rådsdirektiv, rådssamling, unionsborger, unionsborgerskab, unionstraktaten.*

15. STORT OG LILLE BEGYNDELSESBOGSTAV I SAMMENSÆTNINGER

15.1 Stort- og småskrivning i sammensætninger med bindestreg

Se også [punkt 8](#) om bindestreg.

15.1.1 Linjeskiftstreger:

Der skrives med henholdsvis stort og lille efter linjeskiftstregen efter samme regler, som hvis der ikke havde været nogen orddeling:

*Generaldirektoratet ...; ... General-
direktoratet ...*

*Anne-Marie; ... Anne-
Marie*

15.1.2 Sparestreger

Fælles første led: Der skrives med lille efter bindestregen, idet bogstavet efter denne opfattes som stående midt inde i et ord:

Udvalget for Arbejdsmedicin og -hygiejne (jf. Arbejdsmedicin og Arbejdshygiejne)

Fælles sidste led:

*Brancheforeningen for Træ- og Papirindustrien (jf. Træindustrien og
Papirindustrien)*

15.1.3 Bindestreger, der fungerer som fugestreger (herunder tydeliggørende bindestreger)

15.1.3.1 Sammensætninger med bindestreg, der ikke i sig selv er egennavne

Det drejer sig om sammensætninger af følgende typer:

*ad hoc-gruppe
artikel 133-udvalg
CO₂-afgift
de facto-ankendelse
japansk-russisk
§ 13-eftersyn*

Når sådanne sammensætninger indleder en ny sætning eller er en del af et egennavn, skrives KUN deres indledende bogstav med stort:

- a) Gruppesammensætninger og sammensætninger med sidestillede led:

Japansk-russisk krise ... (indleder ny sætning)
Den Europæisk-arabiske Finansieringsgruppe (del af egennavn)
De facto-anerkendelsen har fundet sted (indleder ny sætning)
Møde i Ad hoc-gruppen vedrørende Verdensfødevarekonferencen (del af egennavn)
Møde i Det Tekniske Artikel 133-udvalg (del af egennavn)

- b) Sammensætninger indledt med en forkortelse med versaler:

AVS-landene var ikke repræsenteret (indleder ny sætning)
EØS-aftalen er trådt i kraft (indleder ny sætning)
GATT-forhandlingerne fortsætter (indleder ny sætning)
Gruppen vedrørende CO₂-afgiften (del af egennavn)
OPEC-fonden for International Udvikling (del af egennavn)

- c) Sammensætninger indledt med et tal eller et andet tegn, der ikke er et bogstav og derfor ikke kan skrives med stort:

Stor panik. 4-færgen var forsinket. 94-udgaven af rapporten ankom derfor for sent (indleder ny sætning)
Udvalget vedrørende 26-ugers-reglen (del af egennavn)

15.1.3.2 **Sammensætninger med bindestreg, der i sig selv er egennavne**

Sammensætninger, der i sig selv er egennavne, behandles på samme måde som dobbeltnavne af typen *Anne-Marie*, dvs. at både førsteleddet og leddet efter bindestregen skrives med stort begyndelsesbogstav (RO2001 § 12.10.c):

Artikel 36-Udvalget
AVS-Gruppen (arbejdsgruppe i Rådet)
Europa-Kommissionen
EU-Rådet
Europa-Parlamentet
Justus Lipsius-Bygningen
Modersmål-Selskabet

Hvis der er tale om en gruppesammensætning, anvendes små og store bogstaver, som det fremgår af følgende eksempler:

AVS-EF-Ministerrådet
H.C. Andersen-Selskabet
Jurist-lingvist-Gruppen (jf. *Gruppen af Jurist-lingvister*)
In vitro-fertiliserings-Udvalget (jf. *Udvalget vedrørende In vitro-fertilisering*)
Nord-Syd-dialog-Udvalget (jf. *Udvalget vedrørende Nord-Syd-dialogen*)

15.1.3.3 Bemærkning om ARTIKEL 133-UDVALGET og tilsvarende udtryk

Sammensætninger af typen *artikel 133-udvalg* betragtes som ét ord, der som ethvert andet fællesnavn kan indgå i et egennavn eller være et egennavn i sig selv.

Når en sådan sammensætning indgår i et egennavn, f.eks. *Det Tekniske Artikel 133-udvalg* (tre ord), skrives *-udvalg* med lille efter reglen om, at kun sammensætningens begyndelsesbogstav skrives med stort (se [punkt 15.1.3.1](#)).

Når en sådan sammensætning er et egennavn i sig selv, f.eks. *Artikel 133-Udvalget* (ét ord), skrives *-Udvalget* med stort efter Anne-Marie-reglen (se [punkt 15.1.3.2](#)).

15.1.3.4 Sammensætninger med bindestreg, hvis første led er et egennavn, men som ikke i sig selv er et egennavn (RO2001 § 12.10.b)

I sammensætninger, hvis første led er et egennavn, men som ikke i sig selv er et egennavn, anbefaler RO2001 at skrive uden bindestreg, og de kan skrives med stort eller lille begyndelsesbogstav. RO2001 åbner dog også mulighed for brug af en tydeliggørende bindestreg. Hvis man vælger at bruge bindestreg, gælder følgende: Sammensætningens første led (egennavnet) skrives med stort, og ordet efter bindestregen skrives med lille. Se også [punkt 8.3](#).

Magritte-udstilling
Somalia-indsamling

Samme regel gælder for gruppesammensætninger o.l., hvis første led er et egennavn, men som ikke i sig selv er et egennavn (angående denne type sammensætninger, se [punkt 8.2](#)):

Collegium Musicum-koncert
Ile-de-France-regionen
Røde Kors-medarbejder

15.2 Stort- og småtskrivning i sammensætninger uden bindestreg

15.2.1 Sammensætninger, hvis sidste del er et egennavn

Når den sidste del af en sammensætning er et egennavn, er hele sammensætningen et egennavn, som skrives med stort:

Nazityskland
Nordatlanten
Restjugoslavien
Storkøbenhavn
Storserbien
Sydfrankrig
Østeuropa

15.2.2 Sammensætninger, hvis første del er et egennavn, men som ikke i sig selv er et egennavn

15.2.2.1 Med lille begyndelsesbogstav (RO2001 § 12.10.b)

Fast indarbejdede sammensætninger uden tydelig forbindelse til det oprindelige egennavn, der indgår i dem, skrives altid med lille:

<i>akillesene</i>	<i>mozartkugle</i>
<i>ariadnetråd</i>	<i>napoleonshat</i>
<i>dieselmotor</i>	<i>roskildesyge</i>
<i>isabellafarvet</i>	<i>røntgenstråler</i>
<i>londonsofa</i>	<i>waleskringle</i>

Det samme anbefaler RO2001 også for andre fast indarbejdede sammensætninger med en tydeligere forbindelse til det oprindelige egennavn. Disse kan ofte (men ikke altid) kendes på, at de betegner produkter eller lignende:

<i>alaskasej</i>	<i>kinakål</i>
<i>alpeviol</i>	<i>manilahamp</i>
<i>atlanterhavslaks</i>	<i>middelhavsafgrøde</i>
<i>chilesalpeter</i>	<i>middelhavsanæmi</i>
<i>faksekalk</i>	<i>middelhavsprodukt</i>
<i>grønlandshval</i>	<i>middelhavssalt</i>
<i>havannacigar</i>	<i>østersølaks</i>
<i>kinabark</i>	

15.2.2.2 Med stort begyndelsesbogstav

I sammensætninger, hvori der indgår et geografisk navn, og hvor helheden i sig selv betegner et geografisk område, skrives med stort:

Amazonbækkenet
Balkanlandene
Congobækkenet
Golfstaterne
Middelhavslandene
Middelhavsområdet
Stillehavskysten
Vestbalkanlandene
Østersølandene
Østersøområdet

I nogle sammensætninger, der ikke betegner et geografisk område, kan førsteleddets navnekarakter alligevel være så stærk, at det føles mest naturligt at skrive med stort:

Edinburghtopmødet
Europaaftalerne
Europadebat
Europapolitik
Golfkrisen
Irakkrigen

Luxembourgforliget
Middelhavspolitik
Middelhavsprogram
Nyrupregeringen
Pariserkonventionen
Schengeninformationssystemet (SIS)
Teheranborger
Uruguayrunden
Wienerkonventionen

Se også [punkt 8.4.](#)

DEN PRAKTISKE ANVENDELSE AF REGLERNE OM STORE OG SMÅ BOGSTAVER – TYPEEKSEMPLER

16. TITULATURER (RO2001 § 13)

Titler skrives med lille begyndelsesbogstav:

*Goddag, hr. formand
Hr. generalsekretær
Skrivelse fra kulturministeren
Til ambassadøren
Frokost hos dronning Margrethe og prins Henrik*

Der bruges dog stort begyndelsesbogstav i titler, der indledes med et possessivt pronomen:

*Hans Excellence ambassadør ...
Til stede var Hendes Majestæt Dronningen*

17. BETEGNELSER, DER BETRAGTES SOM EGENNAVNE OG DERFOR SKRIVES MED STORT

17.1 Den fulde betegnelse for et land

*De Forenede Mexicanske Stater
Den Føderative Republik Brasilien
Det Forenede Kongerige
Forbundsrepublikken Tyskland
Kongeriget Danmark
Storhertugdømmet Luxembourg*

17.2 Verdenshjørner, når de bruges som betegnelse for geografisk område

*Nord-Syd-dialog
Øst-Vest-konflikt
Syd-Syd-samhandel
konflikter mellem Nord og Syd*

17.3 Institutioner, organisationer og underafdelinger heraf

*Codex Alimentarius
Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelse
De Forenede Nationer
Den Europæiske Patentmyndighed
Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg
Europarådet
Europa-Parlamentets Generalsekretariat (men: generalsekretariatet)
Den Europæiske Ombudsmand (men personen: den europæiske ombudsmand)
Europarådets Parlamentariske Forsamling
Generaldirektoratet for Videnskab, Forskning og Udvikling
Generalforsamlingen; FN's Generalforsamling (men: FN's 47. generalforsamling)
Generalsekretariatet for Rådet; Rådets Generalsekretariat; Rådssekretariatet
(men: generalsekretariatet; sekretariatet)
Kommissionens Generaldirektorat for Erhvervspolitik (men: generaldirektoratet)
Sikkerhedsrådet
Taskforce for Menneskelige Ressourcer, Uddannelse og Ungdomsanliggender*

Angående styrende, besluttende og ledende myndigheder og instanser samt forskellige interne EU-instanser, se [punkt 18.16](#).

17.4 **Andre institutioner og organisationer, hvis navn ikke umiddelbart viser, at der er tale om en institution eller organisation**

Der kan være tale om forummer, konferencer, net, programmer, regionale samarbejdsområder og frihandelsområder m.m.

Det Europæiske Forum for Sikkerhed i Byerne
Det Europæiske Rådgivende Forum for Miljø og Bæredygtig Udvikling
Det Verdensøkonomiske Forum
EU-forum for Internetkriminalitet
Økonomisk Forum

Den Europæiske Konference af Post- og Teleadministrationer (CEPT)
Den Europæiske Transportministerkonference (CEMT)
FAO-Konferencen
FN's Konference om Handel og Udvikling (UNCTAD)
Formandskonferencen
Generalkonferencen; Den Internationale Arbejdskonference (ILO)
Generalkonferencen (UNESCO)
Generalkonferencen (UNIDO)
Konferencen (også kaldet Delegeretforsamlingen) (OPEC)
Konferencen til Koordinering af Udviklingen i det Sydlige Afrika (SADCC)
Ministerkonferencen (ASEAN)

Angående konferencer, der ikke har karakter af institution, se [punkt 18.6](#).

Det Europæiske Universitetsnet
Det Europæiske Miljøoplysnings- og Miljøovervågningsnet

Angående net, der ikke har karakter af institution, se [punkt 18.9](#).

FN's Miljøprogram (UNEP) (FN-organisation)
FN's Udviklingsprogram (UNDP) (FN-organisation)
Verdensfødevareprogrammet (WFP) (FN-organisation)

Angående programmer, der ikke har karakter af institution, se [punkt 18.14](#).

Det Europæiske System af Centralbanker (ESCB)
Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS)
Det Nordamerikanske Frihandelsområde (NAFTA)

Forskellige former for landegrupper, f.eks. i forbindelse med internationale forhandlinger, inden for internationale organisationer o.l., kan få egennavns karakter.

G7-Gruppen, men G7-landene
Paraplygruppen

Angående eventuelle andre forummer, konferencer, programmer, net, regionale samarbejdsområder, frihandelsområder m.m., der har karakter af fast institution, se Yearbook of International Organizations.

17.5 Udvalg, komitéer, grupper, paneler og underafdelinger heraf

Ad hoc-gruppen vedrørende Landbrugsstrukturer
De Europæiske Socialdemokraters Gruppe
Den Stående Landbrugsstatistiske Komité
Det Mellemsstatslige Panel om Klimaændringer; FN's Klimapanel
Det Regionale Panel under Stabilitetspagten
Det Rådgivende Udvalg for Særprogrammer for Forskning og Teknologisk
Udvikling - Ikke-nuklear Energi, Rationel Energiudnyttelse
Forvaltningskomitéen for Fiskevarer
Udvalget for Gensidig Bistand
Udvalget for Økonomisk Passiv Forædling af Tekstiler
Udvalget til Undersøgelse af Uretmæssigt Udbetalte Beløb
Udvalget vedrørende Særligt Udformede Bestemmelser
Økonomigruppen (etablering og tjenesteydelser)

17.6 Fonde

Den Europæiske Fond for Regionaludvikling
Den Europæiske Garantifond for Landbruget
Den Europæiske Socialfond
Det Finansielle Instrument til Udvikling af Fiskeriet
FN's Udviklingsfond for Kvinder
Samhørighedsfonden
Verdensnaturfonden

Derimod skrives *strukturfondene* med lille, idet der ikke er tale om én bestemt fond, men om en række fonde, der finansierer strukturforanstaltninger.

17.7 Kulturelle begivenheder, sportsarrangementer, kampagner, mediebegivenheder

De Olympiske Lege
Den Europæiske Kunstfestival
Europæisk Kulturby
Århus Festuge

17.8 Kaldenavne for handlingsprogrammer, initiativer o.l.

Der kan være tale om kaldenavne, der er egennavne i sig selv, eller om slagsordsprægede udtryk, der har fået navnekarakter:

Erasmus
Leonardo da Vinci
Socrates
Europa mod Kræft
Kalejdoskop
Ungdom for Europa

Angående forkortelser for handlingsprogrammer o.l., se [punkt 4](#).

Angående sammensætninger med kaldenavne for handlingsprogrammer, se [punkt 8.4](#).

Angående det fulde navn på handlingsprogrammer o.l., se [punkt 18.14](#).

17.9 Bygninger

BAK-Bygningen
Børsen
Jean Monnet-Bygningen
Justus Lipsius-Bygningen

17.10 Visse andre begreber

Der findes en række begreber, ofte politisk prægede eller slagordsprægede, som har fået så stærk navnekarakter, at det kan forsvares at skrive dem med stort.

Borgernes Europa
Den Økonomiske og Monetære Union (ØMU)

17.11 EU's publikationer (herunder brochurer osv.) (RO2001 § 12.9)

Titler på publikationer betragtes som egennavne. Vi følger dog anbefalingen i RO2001 om, at man i lange titler kun skriver første ord med stort. En lang titel defineres som en titel, der indeholder flere end to mere betydningsfulde ord, der kræver stortskrivning. Egennavne, der under alle omstændigheder skulle skrives med stort, tæller ikke med. Som eksempler kan nævnes følgende:

17.11.1 Korte titler (med stort)

Det Grønne Europa
En Fællesskabsindsats på Turistområdet
En Rejse gennem EF-landene
Europæisk Økonomi

17.11.2 Titler med egennavne, der ikke tæller med (behandles som korte titler og skrives med stort)

Den Europæiske Unions Tidende
Hvordan Fungerer Det Europæiske Fællesskabs Institutioner?
Samling af Afgørelser fra Domstolen og Retten i Første Instans
Teknologisk Samarbejde i Europa

17.11.3 Lange titler (kun første ord med stort)

Den økonomiske og sociale situation i Fællesskabet
Oprettelse af et finansielt integreret Europa
Samling af fællesskabsbestemmelserne om social sikring

Disse regler gælder EU's egne publikationer. Andre publikationer citeres så vidt muligt med deres originale brug af store og små bogstaver i titlen.

Rapporter, beretninger, erklæringer, hvidbøger, grønbøger, konventioner m.m. behandles som retsakter m.m., der skrives med lille, og ikke som publikationer, selv om de eventuelt udgives i publikationsform. Publikationskontoret følger dog reglerne for publikationer i forbindelse med udgivelsen.

NB: Grønbøger, hvidbøger og meddelelser kan have en struktur, der ikke lader sig indpasse i disse regler. I så fald behandles de som lange titler:

hvidbogen "Undervise og lære - på vej mod det kognitive samfund"
Kommissionens grøn bog "Liv og arbejde i informationssamfundet: mennesket i centrum"
Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet og Rådet "EU's transportnet forbindes med dets nabolande: en strategi for et paneuropæisk transportnet"

18. **BETEGNELSER, DER IKKE BETRAGTES SOM EGENNAVNE OG DERFOR SKRIVES MED LILLE**

Bemærk, at førsteledet i visse betegnelser kan have så stærk navnekarakter, at betegnelsen skrives med stort, se [punkt 15.2.2.2, andet afsnit](#).

18.1 **Retsakter og lignende**

Alle typer retsakter skrives med lille.

18.1.1 **Afgørelser**

Rådets afgørelse af 27. maj 2004 om udpegelse af Den Europæiske Kulturhovedstad 2007

18.1.2 **Aftaler**

den interinstitutionelle aftale
den nordamerikanske frihandelsaftale
EØS-aftalen

18.1.3 **Akter**

den europæiske fælles akt; fællesakten

18.1.4 **Arrangementer**

multifiberarrangementet

18.1.5 **Beretninger, årsberetninger**

den almindelige beretning om Den Europæiske Unions virksomhed
27. almindelige beretning

18.1.6 **Beslutninger**

Kommissionens beslutning af 24. september 2007 om nødvaccination af fjerkræ i Italien mod lavpatogen aviær influenza

18.1.7 **Chartre**

Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder
det europæiske energicharter; energichartret
miljøchartret

18.1.8 **Direktiver**

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/84/EF af 19. januar 2001 om sommertid

18.1.9 **Erklæringer**

*FN's menneskerettighedserklæring
højtidelig erklæring om Europæisk Union*

18.1.10 **Forordninger**

Kommissionens forordning (EF) nr. 1791/2003 af 13. oktober 2003 om levering af korn som fødevarehjælp

18.1.11 **Grønbøger**

*grønbog om bymiljø
Kommissionens grønne bog om udviklingen af europæisk standardisering*

Se dog [punkt 17.11.3.](#)

18.1.12 **Henstillinger**

Rådets henstilling af 21. juni 2002 om de overordnede retningslinjer for medlemsstaternes og Fællesskabets økonomiske politikker

18.1.13 **Hvidbøger**

Kommissionens hvidbog om vækst, konkurrenceevne og beskæftigelse

Se dog [punkt 17.11.3.](#)

18.1.14 **Konventioner**

*Europarådets menneskerettighedskonvention
konvention om beskyttelse af havmiljøet i Østersøområdet*

18.1.15 **Meddelelser (herunder personalemeddelelser)**

meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet om Eurojusts og Det Europæiske Retlige Netværks rolle i forbindelse med bekæmpelse af organiseret kriminalitet og terrorisme i EU

Se dog [punkt 17.11.3.](#)

18.1.16 **Memoranda**

*aftalememorandum om havnestatskontrol
memorandum om livslang læring*

18.1.17 **Overenskomster**

*den internationale kaffeoverenskomst
overenskomsten om oprettelse af Verdenshandelsorganisationen; WTO-overenskomsten*

18.1.18 **Pagter**

*De Forenede Nationers pagt
fællesskabspagt om arbejdstagernes grundlæggende arbejdsmarkedsmæssige og sociale rettigheder; den europæiske socialpagt; socialpagten*

18.1.19 **Protokoller**

*finansprotokol
protokol om økonomisk og social samhørighed
protokol om Danmarks stilling*

18.1.20 **Rapporter**

*rapport om grænsehandel 2004
vismandsrapporten*

18.1.21 **Resolutioner**

*Rådets resolution af 22. marts 2007 om en strategi for et sikkert
informationssamfund i Europa*

18.1.22 **Tariffer, nomenklaturer, fortegnelser**

*brugstariffen
De Europæiske Fællesskabers integrerede toldtarif (Taric)
den fælles toldtarif (FTT)
den kombinerede nomenklatur (KN)
det harmoniserede varebeskrivelses- og varenomenklatursystem; det
harmoniserede system (HS)*

18.1.23 **Traktater**

*EU-traktaten
reformtraktaten
traktat om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab
Wienerkonvention om traktatretten
ændringstraktaten*

18.1.24 **Vedtægter, statutter**

*vedtægten for tjenestemænd i De Europæiske Fællesskaber;
tjenestemandsvedtægten
statutten for ESCB
statutten for medlemmerne af Europa-Parlamentet*

18.1.25 **Citering af retsakter (RO2001 § 12.9.b)**

Ved citering af retsakter fra før RO86 anvendes de nye regler for store og små bogstaver (også forkortelser) overalt. Når det er relevant, justeres brugen af små og store bogstaver i det citerede. Således skal f.eks.

*Rådets forordning ... om tilpasning af vederlag og pensioner for tjenestemænd i De
europæiske Fællesskaber*

citeres således:

*Rådets forordning ... om tilpasning af vederlag og pensioner for tjenestemænd i De
Europæiske Fællesskaber*

18.2 **Dialoger, runder, forhandlinger, forlig osv.**

den europæisk-arabiske dialog
Nord-Syd-dialogen (om Nord-Syd, se [punkt 17.2](#))
WTO-forhandlingerne

18.3 **Særlige dage, uger og år**

det europæiske handicapår
den europæiske narkotikabekæmpelsesuge
det europæiske sprogår
kvindernes internationale kampdag

18.4 **Dimensioner**

den europæiske dimension
den sociale dimension
forsvarsdimensionen

18.5 **Kodekser, koder**

kodeks for edb-reservationssystemer
IMDG-koden
kodeks for god laboratoriepraksis
kodeks for godt landmandskab

Dog *Codex Alimentarius* (organisation under FAO og WHO).

18.6 **Konferencer, symposier, seminarer o.l.**

Konferencer, der ikke har karakter af institution, skrives med lille. Angående andre konferencer, se [punkt 17.4](#).

den internationale arbejdskonference om søfartsspørgsmål
Euro-Middelhavs-konferencen
FN's havretskonference
FN's konference om miljø og udvikling; Riokonferencen
konferencen mellem repræsentanterne for medlemsstaternes regeringer
regeringskonferencen om Den Europæiske Union
Nordsølandenes anden ministerkonference

18.7 **Landes administrative enheder og historiske inddelinger**

Ord som *delstat*, *provins* og *region* samt betegnelser for landenes administrative enheder skrives med lille begyndelsesbogstav, idet de ikke opfattes som en del af navnet:

delstaten Nordrhein-Westfalen
departementet Alpes-Maritimes
regionen Ile-de-France; Ile-de-France-regionen
Stockholms len

I danske navne på regioner og kommuner (og de gamle amter) er disse ord en del af navnet og skrives derfor med stort:

*Region Frederiksborg
Region Nordjylland
Lyngby-Tårnbæk Kommune*

18.8 **Markeder**

*fællesmarkedet
det fælles marked
det indre marked*

18.9 **Net, der ikke har karakter af institution**

*de transeuropæiske net
det europæiske energinet
eltransmissionsnet
telenet
tjenesteintegreret digitalnet; ISDN-net
europæisk net af sundhedsoplysninger om stofmisbrug
europæisk net for virksomhedssamarbejde; BC-net
informationsnet for landøkonomisk bogføring*

Angående net, der har karakter af institution, se [punkt 17.4](#).

18.10 **Rum og områder, der har slagordspræget karakter:**

*det europæiske forskningsrum
det europæiske politiske samarbejdsområde
et europæisk retligt område
et frihedsrettighedernes område
europæisk rum for videregående uddannelse
fælles rum for frihed, sikkerhed og retfærdighed*

18.11 **Ordninger, systemer, instrumenter, faciliteter**

*det europæiske monetære system (EMS)
den generelle præferenceordning (GSP)
den globale miljøfacilitet (GEF)
det nye fællesskabsinstrument (NIC)
toldinformationssystem (CIS)*

Dog *Det Europæiske System af Centralbanker (ESCB)*, fordi det er navnet på en institution og ikke blot en ordning, og *Det Finansielle Instrument til Udvikling af Fiskeriet (FIUF)*, da det trods navnet er en fond.

18.12 **Politikker**

*den fælles fiskeripolitik
den fælles landbrugspolitik
den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik (FUSP)
EU's politik for udviklingssamarbejde
regionalpolitikken*

18.13 **Priser**

den europæiske litteraturpris

*Nobels fredspris
nobelprisen
Europas Kvinders pris (Europas Kvinder er navnet på en forening)*

18.14 **Programmer, handlingsprogrammer, handlingsplaner, initiativer projekter, aktioner, foranstaltninger**

*aktion til bekæmpelse af analfabetisme
de integrerede Middelhavsprogrammer (se [punkt 15.2.2.2](#))
EF-initiativ for byområder (Urbaninitiativet)
handlingsprogrammet for De Europæiske Fællesskaber til bekæmpelse af kræft (Europa mod Kræft-programmet)
handlingsprogram til fremme af kendskabet til fremmedsprog i Det Europæiske Fællesskab (Linguaprogrammet)
projekt vedrørende udbygning af teleinfrastruktur*

Angående kaldenavne for handlingsprogrammer o.l. (som f.eks. *Europa mod Kræft* og *Lingua*), se [punkt 17.8](#).

Angående programmer, der har karakter af institution, se [punkt 17.4](#).

18.15 **Registre**

*det europæiske handelsregister
register over beskyttede oprindelsesbetegnelser og beskyttede geografiske betegnelser
register over europæiske patenter*

18.16 **Styrende, besluttende og ledende myndigheder og instanser samt forskellige interne EU-instanser**

*administrationen
ansættelsesmyndigheden
bestyrelsen
budgetmyndigheden
det udvidede formandskab
direktionen
formandskabet
regeringen
repræsentantskabet
styrelsesrådet
trojkaen*

Angående institutioner, organisationer og underafdelinger heraf, se [punkt 17.3](#).

LISTE OVER ORD MED SÆRLIG STAVEMÅDE

RO2001 giver i en række tilfælde to forskellige stavemåder for et ord. Oversættelsesafdelingerne har i en række tilfælde, der er angivet nedenfor, truffet et valg mellem disse alternative former. De stavemåder, vi har fravalgt, kan ses i RO2001.

Azorerne		indførsel	indførslen, indførsler
bagest		indvillige	
behæfte		kammer	kammeret, kamre; samme stavemåde anvendes i sammensætninger med -kammer
bevilge			
bjærge	Caribien		
caribier			
caribisk		kvote	kvoten, kvoter
center	centret, centre	maksimums-	
charter	chartret, chartre	minimums-	
driftssikker		misbrug	misbruget; fælleskønsformen anvendes ikke
efterspørgsel	efterspørgslen, efterspørgsler	Mozambique	
elleve		multimedie-	
ellevte		om end	
epicenter		orden	ordenen, ordener; samme stavemåde anvendes i sammensætninger med -orden
fiskerfartøj			
fiskerflåde			
formandsskifte			
forpligte		podium	
forpligtelse		regel	reglen, regler
for resten		ressource	
frosset	participiumsformen "frosset, frossen, frosne" anvendes frem for adjektivet "frossent, frossen, frosne"	scenario	
		selv om	
		selv samme	
		siden hen	
føderation		sprogbrug	sprogbrugen; intetkønsformen anvendes ikke
genbrug	genbruget; fælleskønsformen anvendes ikke		
		stadium	
glossar		tackle	
grøntsager		tredive	
handel	handelen, handler; samme stavemåde anvendes i sammensætninger med -handel	tredivte	
		trin	trinnet, trinnene; samme stavemåde anvendes i sammensætninger med -trin
handicap			
hjemmel	hjemmelen, hjemler	vederhæftig	
hundrede	både som substantiv og talord	væsen	væsenet, væsener; samme stavemåde anvendes i sammensætninger med -væsen
hæfte	gælder alle ordets betydninger		
ikke(-)	sammenskrivning uden bindestreg i sammensætninger med adjektiver og substantiver; der kan dog, hvis det foretrækkes, sættes en tydeliggørende bindestreg		

BILAG II

GRAMMATISKE UDTRYK

Forklaring på grammatiske udtryk, der er anvendt i denne instruks:

LATIN	DANSK	EKSEMPEL
accent		Alle særlige (accent) tegn, der modificerer et bogstav: <i>é, è, ç, ñ, ô, û, ü</i>
adjektiv	tillægsord	<i>god</i>
adverbium	biord	<i>hårdt såret, ofte</i>
artikel	kendeord	<i>en, et, den, det</i>
demonstrativt pronomen	påpegende stedord	<i>denne, dette</i>
genitiv	ejefald	<i>barnets moder</i>
konjunktion	bindeord	<i>og, eller, men</i>
konsonant	medlyd	<i>bcdfghjklmnpqrstvwxyz</i>
participium	tillægsmåde, tillægsform	<i>frosset</i>
personligt pronomen	personligt stedord	<i>du, dig, han, ham</i>
possessivt pronomen	ejestedord	<i>hans, hendes, dens</i>
præposition	forholdsord	<i>på, om, til</i>
pronomen	stedord	
refleksivt pronomen	tilbagevisende stedord	<i>mig, dig, sig</i>
relativt pronomen	henførende stedord	<i>der, som, hvem, hvilke</i>
spørgende pronomen	spørgestedord	<i>hvem, hvad, hvor</i>
substantiv	navneord	<i>hest, sofa</i>
indefinit pronomen	ubestemt stedord	<i>anden, alle, ingen</i>
verbum	udsagnsord	<i>skrive</i>
vokal	selvlyd	<i>aeiouyæøå</i>